

N:o 87.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Maj 1877, kl. 8 e. m.

Utlåtande, med förslag till ett stadgande i det nya reglementet för Riksgäldskontoret, angående kontorets utlåning.

(R. A.)

I sitt yttrande i anledning af Riksdagens år 1876 församlade revisorers berättelse om granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning fäste fullmäktige i Riksgäldskontoret, med föranledande af en beträffande utlåning från likvidations- och amortissementsfonderna af revisorerne gjord framställning, Riksdagens uppmärksamhet derpå att det angående förräntande af Riksgäldskontorets behållningar meddelade, i § 35 af det senast utfärdade reglementet införda stadgande ginge väl mycket i detalj för att vara fullt lämpligt och någon gång hindrat placeringar på sätt, som skulle medfört obestridlig säkerhet, men, då de ej voro uttryckligen i reglementsstadgandet angifna, ej kunnat anlitas.

I mom. 9:o af sitt utlåtande N:o 10, angående Riksgäldskontorets förvaltning, förmälde Stats-Utskottet, att Utskottet vid uppgörande af förslag till det nya reglemente för Riksgäldskontoret, som af innevarande Riksdag komme att utfärdas, ämnade taga fullmäktiges berörda framställning under öfvervägande; och får Utskottet härmed, efter att hafva inhemtat fullmäktiges yttrande i ämnet, afgifva det förslag, hvartill förhållandet syns Utskottet böra föranleda.

Nu gällande, i § 35 af 1876 års reglemente för Riksgäldskontoret innefattade stadgande angående Riksgäldskontorets utlåning är, i afseende å

det föreskrifna sättet för densamma, af hufvudsakligen enahanda innehåll som de stadganden, 1856—1858 års riksdag i §§ 225 och 231 af det då utfärdade reglementet i ifrågavarande afseende meddelade, dock med det af 1875 års riksdag beslutade tillägg, att kontorets tillgångar få göras räntebärande äfven genom deras insättning mot ränta i Riksbanken, efter öfverenskommelse med fullmäktige i nämnda bank.

I öfrigt kvarstå de reglementariska stadgandena i hufvudsak oförändrade, sådana de af 1856—1858 års Riksdag i detalj bestämdes. I huru vidsträckt grad tillfällena och sättet för medels förräntning under de omkring tjugu år, som sedan dess förflutit, undergått förändring, behöfver blott antydvas. Detaljerade stadganden, som då meddelades, kunna svårligen nu längre vara uttömmande, och förhållandet är i sjelfva verket, att de i § 35 af nu gällande reglemente medgifna sätt för fruktbargörande af kontorets tillgångar ej medföra större säkerhet än åtskilliga andra sätt för medelförräntning, hvilka icke äro i samma § medgifna.

Medan Riksgäldskontoret enligt nu gällande stadgande ej kan bevilja lån åt andra verk och inrättningar eller af Kongl. Maj:ts oktrojerade bolag än sådana, som äro penningförvaltande, om de än erbjuda den yppersta säkerhet, kan kontoret å andra sidan bevilja en enskild person lån mot hypothek af samma icke penningförvaltande verks, inrättnings eller bolags revers, om än densamma ej är försedd med någon säkerhet, hvilket oegentliga förhållande torde ådagalägga, att de i reglementets 35 § meddelade föreskrifter jemväl ur synpunkten af full säkerhets ernående äro mindre lämpliga.

Men det är ej blott flera sätt för ledigt kapitals förräntning mot fullgod säkerhet inom landet, som för närvarande ej äro för Riksgäldskontoret medgifna; af vida större betydelse hafva fullmäktige ansett den omständighet under vissa förhållanden kunna vara, att fullmäktige äro förhindrade att i fall af behof medelst den utländska marknadens anlitan på ändamålsenligt sätt fruktbargöra medel, som ej kunna eller böra inom landet göras räntebärande.

Vid indragning af ett statslån eller då Riksgäldskontoret af annan anledning tillfälligtvis hade att disponera öfver betydliga belopp, men dessas utsläppande på den inhemska marknaden af en eller annan orsak antingen ej utan uppoffring läte sig göra eller ock vore otjenligt, skulle, med tillämpning af ifrågavarande reglementsstadgande, fullmäktige, på sätt de i sitt yttrande erinrat, svårligen kunna undvika en betydlig ränteförlust.

Efter det senaste statslånets afslutande blef, som bekant, lånet ganska hastigt af långifvarne uppsagdt till inbetalning, så att t. ex. på en dag uppsades ej mindre än 1,040,000 L. St. och fem dagar derefter ytterligare 280,000 L. St. Fullmäktige hafva meddelat, att tillfälle till en lämplig

och fullt säker tillfällig placering utom landet af en ej ringa del af dessa belopp ingalunda saknats, men, till följd af reglementstadgandets innehåll, ej kunnat begagnas. Sedan medel, som eljest skulle kunnat på detta sätt af fullmäktige förräntas, derefter måst af dem inom landet utlånas mot en ränta, som något understeg hvad kontoret fick å dem vidkännas, blefvo desamma af låntagarne använda till utlåning mot högre ränta åt utländsk gäldenär. Med anledning af berörda omständighet, hafva fullmäktige uttalat den åsigt, att det ej lärer kunna vara lämpligt, att Riksgäldskontoret ej vid alla tillfällen må kunna sjelft med den största möjliga fördel använda de till kontorets disposition stående medel. Fullmäktige hafva vidare erinrat, att med de förändringar i ifrågavarande stadgande, hvilka de ansett lämpliga och önskvärda, ingalunda åsyftats någon minskning i den vid utlåning från kontoret nu enligt reglementet erforderliga säkerhet; snarare motsatsen, enär medlens fruktbargörande kan ske i samma mån mera betryggande och ändamålsenligt som flera utvägar dertill finnas medgifna att vid behof anlitas.

I betraktande häraf, och enär det i ifrågavarande hänseende nu gällande stadgande, såsom härflytande från en tid, då dels ett reglementerande i detalj af sätten för medelförräntning lättare än nu lät sig göra och dels den penningrörelse, Riksgäldskontoret hade att drifva, ej uppnått en så betydlig omfattning som den nu eger, ej längre lärer vara fullt ändamålsenligt, samt det uppdrag, Riksdagen lemnat fullmäktige beträffande upplåning för statens räkning samt förvaltningen af statsskulden, enligt sakens natur är så vidsträckt, att det knappt synes lämpligt eller behöfligt att i afseende å den mera tillfälliga och jemförelsevis vida mera lättskötta utlåningen för statens räkning meddela samma fullmäktige i detalj gående föreskrifter, hemställer Utskottet,

att i det nya reglementet för Riksgäldskontoret det stadgande, som motsvaras af § 35 i 1876 års reglemente, må erhålla följande lydelse:

§

“De till Riksgäldskontoret influtna medel eller aflemnade behållningar, äfvensom de för jernvägsbyggnaderna upplånta medel samt detta verks öfriga kontanta tillgångar skola, så vidt och så länge de icke behöfva användas för samma verk åliggande utbetalningar, hållas allmänna rörelsen till handa och göras räntebärande genom deras insättning mot ränta i Riksbanken, efter öfverenskommelse med fullmäktige i nämnda bank, eller ock genom desamma utlåning på sätt, som fullmäktige i Riksgäldskontoret anse innefatta full säkerhet; egande fullmäktige

jemväl att för sådana medel uppköpa antagliga obligationer eller andra förbindelser, som anses kunna utan svårighet och kapitalförlust vid inträffande behof föryttras. Vid utlåning skola Riksgäldskontorets räntebärande obligationer såsom hypotheek åtnjuta företräde framför hvarje annan erbjuden säkerhet. Utlåningstiden, lånesummans förhållande till hypotheeket samt den ränta, hvilken för ifrågavarande lån skall till Riksgäldskontoret erläggas, må, med afseende å såväl penningställningen som säkerhetens beskaffenhet, af fullmäktige bestämmas.“

Stockholm den 12 Maj 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.
